

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-01-23
Besvaras senast
2025-02-14

Till statsrådet Jessica Rosencrantz (M)

2024/25:348 Sammanhållning och demokrati i EU

EU ska vara en union för demokratier. När vi följer kandidatländernas arbeten mot att bli fullvärdiga medlemmar av EU granskar vi dem noga och ställer höga krav på bland annat demokrati, mediefrihet och en fungerande oberoende rättsstat. När det kommer till redan antagna medlemsländer finns dock sämre möjligheter att påverka utvecklingen när den går i en auktoritär populistisk riktning.

Det är uppenbart att det runt EU-bordet finns personer och företrädare för länder som har en egen agenda och inte vill EU väl. EU ses inte som ett verktyg för att lösa gemensamma problem, utan man agerar helt enligt egenintresse, och ofta hålls EU gisslan under tiden. Ungern är det vanligast förekommande landet i diskussioner om demokratisk tillbakagång och bromsklossar när EU ska fatta stora och viktiga beslut.

Men det är inte bara Orbán och Fidesz i Ungern som skapar oro. Vi kunde i 2024 års årliga rättsstatsrapport från kommissionen även läsa om bland annat Italien som fått omfattande kritik. De långtgående inskränkningarna i mediefriheten har fått det statliga public service-bolaget att beskriva en ”kvävande kontroll” från regeringen. Regeringschefen stämmer journalister som kritiserat regeringen, åklagares oberoende från politiken ifrågasätts och Melonis regering har avskaffat lagar som enligt internationella konventioner är centrala för antikorrupsionsarbete.

Ungern har visat att man inte drar sig för att sätta käppar i hjulet i stödet till Ukraina, legitima auktoritära ledare i Kina och Ryssland och nu senast blockera sanktioner mot Georgien. Ungern stoppar även konsekvent sanktioner mot Ryssland som hade varit riktigt kännbara för Rysslands krigföring mot Europa. Sanktionerna är det skarpaste verktyg EU har för att strypa Putins finansiering av kriget. Det är mycket välkommet att det 15:e sanktionspaketet finns på plats, men för att garantera EU:s möjligheter att hålla i sanktioner mot Ryssland och andra aktuella länder krävs att vi demokratiskyddar Europa.

Det polska regeringskiftet har visat att förändring är möjlig. Polen och Donald Tusk har nu stoppat det högnationalistiska tidigare styrets nedmontering av demokratin och inskränkningen av medier och rättsliga myndigheters oberoende. I stället har Polen nu tagit på sig ledartröjan i att bygga Europa starkare och mer motståndskraftigt i en orolig tid. Denna utveckling behöver

komma på plats i fler EU-länder. Det hade gjort det möjligt för EU att fatta viktiga beslut för att upprätthålla säkerheten, demokratin och respekten för rättsstatens principer. Att demokratiskydda EU handlar inte bara om att vara trogen demokratiska ideal utan också om att skydda journalister, åklagare och andra individer som direkt drabbas av auktoritära tendenser i EU:s medlemsländer.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet Jessica Rosencrantz:

1. På vilket sätt har statsrådet agerat för att skydda svenska intressen och EU:s demokrati i ljuset av det ökade inslaget av högnationalistiska och populistiska krafter i EU som inte vill EU-samarbetet väl?
2. Vad avser statsrådet att vidta för åtgärder för att demokratiskydda EU och i förlängningen underlätta för EU att fatta viktigt beslut?
3. Vilka initiativ kan vi förvänta oss från statsrådet för att skydda medborgare, journalister, åklagare och andra individer som drabbas hårt av de auktoritära tendenserna i EU:s medlemsländer?

.....

Matilda Ernkrans (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck